

המכון
לחירות ואחריות

בית ספר לאודר
לממשל, דיפלומטיה
ואסטרטגיה

אוניברסיטת
רייכמן

מגמות בעמדות הציבור כלפי הממשלה 2023-2025

ד"ר שחף זמיר

הרצליה | ינואר 2025

המכון
לחירות ואחריות

בית ספר לאודר
לממשל, דיפלומטיה
ואסטרטגיה

אוניברסיטת
רייכמן

מכון לחירות ואחריות

המכון לחירות ואחריות הוא חממת מחקר לפוליטיקה ישראלית. המכון פועל לחיזוק הערכים, המוסדות, והתהליכים הנחוצים להבטחת קיומה של דמוקרטיה ליברלית בישראל ברוח ערכי היסוד המעוגנים בהכרזת העצמאות ובדגש על כיבוד זכויות האדם ושלטון החוק. יעדי המכון מושגים באמצעות קידום המחקר וההוראה והשפעה על סדר היום הפוליטי ועל השיח הציבורי בישראל.

פרטי ההתקשרות:

אוניברסיטת רייכמן, האוניברסיטה 8 הרצליה, 4610101

טלפון: 09-9527230

דוא"ל: libres@runi.ac.il

אתר: www.runi.ac.il/libres

מגמות בעמדות הציבור כלפי הממשלה 2023-2025

ד"ר שחף זמיר

תקציר

- **שחיקה מצטברת בלגיטימציה** - בכל המדדים שנבחנו: אמון, שביעות רצון מתפקוד הממשלה, התחושה שהממשלה קשובה, והערכת הטיפול בבעיה החשובה ביותר, ניכרת תבנית דומה. רמת בסיס נמוכה, תנודתיות קצרת טווח סביב אירועים חריגים, ושחיקה מצטברת לאורך זמן.
- **אמון נמוך ומתמשך בממשלה** - לאורך כל תקופת הכהונה של הממשלה, רמת האמון בה נמוכה במיוחד: בממוצע רק כ-19% מהציבור מביעים אמון גבוה או גבוה מאוד. גם לאחר אירועי חירום והצלחות ביטחוניות נרשמות לכל היותר התאוששויות זמניות, שאינן מתורגמות לשיקום יציב של האמון.
- **שביעות רצון נמוכה ורגישות לאירועים** - שיעור שבעי הרצון מתפקוד הממשלה עומד בממוצע על כ-25% בלבד. הציבור מגיב לאירועים פוליטיים וביטחוניים, אך גם כאשר נרשמות עליות זמניות, הן אינן משנות את המגמה הכללית של שחיקה.
- **תחושה חלשה שהממשלה קשובה לציבור** - רק כ-21% מהציבור, בממוצע, סבורים שהממשלה קשובה לבעיותיהם. תחושת הקשב נשחקת במהירות לאחר תחילת הכהונה ואינה חוזרת לרמות הפתיחה, גם לאחר אירועי חירום לאומיים.
- **הערכת ביצועים נמוכה במיוחד בטיפול בבעיה החשובה ביותר** - הציון הממוצע שהציבור מעניק לממשלה בטיפול בבעיה החשובה ביותר בעיניו עומד על כ-3.1 בלבד (בסולם 0–10). מדובר בביקורת חריפה ויציבה, המשקפת תפיסה של כשל ביצועי מתמשך.
- **פער מחנאי עמוק ועקבי** - בכל המדדים קיים פער חד וברור בין מצביעי הקואליציה למצביעי האופוזיציה. מצביעי האופוזיציה מביעים רמות נמוכות מאוד ויציבות של אמון, שביעות רצון והערכת ביצועים, בעוד שהשינויים בכלל הציבור מוסברים כמעט כולם בתנועה בתוך מחנה הקואליציה.
- **שחיקה גם בקרב מצביעי הקואליציה** - בניגוד להסבר מחנאי טהור, נרשמת שחיקה משמעותית גם בקרב מצביעי הממשלה עצמה, בעיקר בתקופות של תחושת כישלון בניהול המשברים. הדבר מעיד כי להערכות ביצוע בפועל יש משמעות, גם עבור תומכי הממשלה.
- **קושי מתמשך בזיהוי כתובת פוליטית אפקטיבית** - שיעור גבוה ויציב של כ-17%–22% מהציבור סבורים כי אין אף מפלגה שתטפל בצורה טובה בבעיה החשובה ביותר. ממצא זה מצביע על משבר ייצוגיות עמוק, החורג מחוסר שביעות רצון מממשלה מסוימת.
- **שחיקת המערכת המפלגתית כולה** - אף מפלגה אינה מצליחה לבסס לאורך זמן תפיסה לפיה היא הכשירה ביותר לטפל בבעיות החשובות. זינוקים מסוימים בתמיכה (כמו במקרה של המחנה הממלכתי ב-2023) מתגלים כזמניים, והליכוד שומר על מעמד יחסי אך נשחק.
- **משמעות דמוקרטית רחבה** - הצטברות הממצאים מצביעה לא רק על ביקורת כלפי הממשלה המכהנת, אלא על שחיקה מתמשכת ביחסי אזרחים-שלטון, הכוללת פגיעה באמון, בתחושה שהשלטון נענה לאזרחים ובתחושת הייצוגיות—מרכיבים מרכזיים בלגיטימציה הדמוקרטית.

אמון, שביעות רצון, היענות וייצוגיות בדמוקרטיה הישראלית

אמון בממשלה, שביעות רצון מתפקוד הממשלה, האופן בו הממשלה נתפסת כקשובה לציבור, והערכת יכולתה של הממשלה להתמודד עם בעיות מרכזיות בחיי האזרחים: כל אלה הם מדדים יסודיים להבנת איכותה של דמוקרטיה מתפקדת. מדדים אלה אינם משקפים רק עמדות רגעיות כלפי ממשלה מסוימת, אלא מבטאים את טיב היחסים בין אזרחים לנבחריהם ואת האופן שבו הציבור מעריך את מידת האחריותיות (Accountability) והיענות (Responsiveness) של המערכת הפוליטית. בדמוקרטיה ייצוגית, האחריותיות נשענת על יכולתם של אזרחים להעריך את פעולת השלטון ולהגיב אליה באמצעות תמיכה, ביקורת או החלפה של נבחרים בבחירות.¹ היענות, מנגד, מתייחסת למידה שבה השלטון מגיב לדרישות הציבור ופועל בהתאם אליהן. בעוד אחריותיות עוסקת במתן דין וחשבון של נבחרים בפני הציבור, היענות משקפת את החיבור בין צרכים ציבוריים, סדר יום ממשלתי והחלטות מדיניות.

לצד ממדים אלה, אמון פוליטי, ובפרט אמון בממשלה, מהווה תנאי פתיחה חשוב ללגיטימציה משטרית וליכולת משילות אפקטיבית. מבחינה תיאורטית, אמון הוא רכיב מרכזי של תמיכה מפוזרת (Diffuse support) במערכת הפוליטית: נכונות בסיסית לקבל את סמכות המוסדות ולתת להם מרחב פעולה, גם כאשר הציבור אינו שבע רצון מהחלטה ספציפית או מתפקוד נקודתי. במילים אחרות, אמון הוא "משאב" שמאפשר לממשלות ליישם מדיניות, לנהל משברים ולהפעיל סמכות בלי להישען באופן בלעדי על כפייה או על תמריצים חומריים.² בהמשך לכך, מחקרים מראים כי שחיקה באמון אינה רק הבעת אישביעות רצון, אלא היא עלולה לצמצם נכונות ציבורית לשתף פעולה עם מוסדות, להעמיק ציניות ולחזק פרשנויות מחנאיות של ביצועי הממשלה.³

לצד אמון, ממד הייצוגיות (Representation) משלים את התמונה. ייצוגיות משמעותה שהאינטרס הציבורי אכן נוכח בתהליכי קבלת החלטות באמצעות נציגים נבחרים המשקפים את האינטרסים השונים בחברה. גם אם אזרחים אינם שבעי רצון מתפקוד הממשלה המכהנת, קיומן של מפלגות או הנהגות הנתפסות כחלופה אמינה עשוי לשמר לגיטימציה דמוקרטית ולמתן תחושות ניכור פוליטי. לעומת זאת, כאשר אזרחים מתקשים לזהות גורם פוליטי כלשהו שיטפל בבעיותיהם בצורה טובה, מתערער הקשר בין הציבור למערכת המפלגתית, ולעיתים גם האמון בכללי המשחק הדמוקרטיים עצמם.⁴ במובן זה, מדדי ביצוע (שביעות רצון/הערכת טיפול בבעיות מסוימות), מדדים שבוחנים עד כמה השלטון נתפס כנענה ומדדי ייצוגיות פועלים יחד עם אמון כמארג של תמיכה פוליטית, מסייעים להבין האם ביקורת ציבורית היא נקודתית וממוקדת,

¹ Dahl, RA (1971) *Polyarchy: Participation and Opposition*. New Haven: Yale University Press.

² Easton, D. 1965. *A Systems Analysis of Political Life*. New York Wiley.

Braithwaite, J. 1998. Institutionalizing distrust, enculturating trust. In V. Braithwaite, & M. Levi (Eds.), *Trust and Governance* (pp. 343–375). New York, NY: Russell Sage Foundation.

Levi, M & Stoker, L. 2000. Political Trust and Trustworthiness. *Annual Review Political Science*. 3:475-507. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.3.1.475>

Citrin, J., & Stoker, L. 2018. Political trust in a cynical age. *Annual review of political science*, 21(1), 49-70.³

Hetherington, M. J. 2005. *Why trust matters: Declining political trust and the demise of American liberalism*. Princeton University Press.

Pitkin, Hanna, 1967. *The Concept of Representation*, Los Angeles: University of Press.⁴

או שמא היא מצטברת לכדי שחיקה רחבה באותם עקרונות דמוקרטיים חשובים אחריותיות, היענות, אמון וייצוגיות שמתבטאים בסופו של דבר בפגיעה בלגיטימציה הדמוקרטית.⁵

בהקשר הישראלי, בחינת מדדים אלה מקבלת חשיבות מיוחדת. מאז הקמת הממשלה בדצמבר 2022 חוותה ישראל רצף של טלטלות פוליטיות וחברתיות: קיטוב פוליטי הולך ומעמיק,⁶ מאבקים ציבוריים סביב ניסיונות הרפורמה המשפטית, מלחמת "חרבות ברזל" והשלכותיה המתמשכות, הלחימה בלבנון, מבצע "עם כלביא" באיראן, ומשברים מתמשכים באמון הציבור במוסדות השלטון. אירועים אלו אינם רק רקע לנתונים, אלא מהווים הקשר פוליטי וחברתי שעשוי לעצב באופן עמוק ומתמשך את האופן שבו אזרחים מעריכים את תפקוד הממשלה, את מידת הקשב שלה לציבור, ואת מידת הלגיטימציה שהם מייחסים לה.

על רקע זה, סקירה שיטתית של נתוני סקרים לאורך כהונתה של ממשלה מאפשרת לבחון האם חלו שינויים מצטברים בעמדות הציבור, האם מדובר בתנודתיות זמנית הקשורה לאירועים נקודתיים, או במגמות עומק המעידות על שחיקה מתמשכת בלגיטימציה התפקודית והייצוגית של השלטון (ובכללה גם שחיקה באמון). יתרה מכך, ניתוח מפורט לפי קבוצות אוכלוסייה מרכזיות מאפשר לזהות האם השינויים אחידים בכלל הציבור, או שמא הם משקפים קיטוב בין מחנות פוליטיים. [בסקירת נתונים קודמת](#) הראינו כיצד לאורך חודשים שונים השתנתה תפיסת הייצוגיות בישראל.

אינני מבקש בסקירה זו למדוד באופן ישיר את המנגנונים המוסדיים של ייצוגיות או אחריותיות, אלא להתמקד במדדים המבטאים את עמדות הציבור: אמון בממשלה, שביעות רצון מתפקודה, האופן בו היא נתפסת כקשובה לציבור והערכת יכולתה להתמודד עם בעיות מרכזיות. מדדים אלה נתפסים כאינדיקטורים שונים להערכת תפקוד עקרונות דמוקרטיים בפועל, שכן הם משקפים את האופן שבו אזרחים חווים ומפרשים את פעולת הדמוקרטיה הייצוגית.

תפיסות של אחריותיות, היענות וייצוגיות אינן מתקיימות רק ברמה המוסדית, אלא גם ברמה הסובייקטיבית: ביכולתם של אזרחים לזהות קשר בין צרכיהם לבין סדר היום והפעולה הממשלתית, וכן בקיומן של הנהגות הנתפסות כחלופה רלוונטית. לפיכך, המדדים הנבחרים כאן אינם תחליף לניתוח מוסדי, אלא מספקים חלון אמפירי לבחינת הלגיטימציה התפקודית והייצוגית של השלטון לאורך זמן.

לפיכך, אני מבקש לבחון במסמך זה כיצד השתנו תפיסות הציבור בישראל בנוגע לממשלת נתניהו הנוכחית (הממשלה ה-37, ינואר 2023–דצמבר 2025) במהלך שלוש שנות כהונתה הראשונות, ביחס לרמות האמון בממשלה, להערכת תפקוד הממשלה, לתחושה שהיא קשובה לבעיות הציבור, ולהערכת האופן שבו היא מסוגלת לטפל בבעיה החשובה ביותר בעיני האזרחים. בנוסף אבחן האם קיימים הבדלים בין מחנות פוליטיים לאורך הכהונה.

⁵ Norris, P. 1999. *Critical Citizens: Global Support for Democratic Governance*. Oxford and New York: Oxford University Press.

Norris, P. 2011. *Democratic Deficit: Critical Citizens Revisited*. Cambridge University Press.

⁶ Amitai, Y., Gidron, N., & Yair, O. 2025. Political Polarization in Israel, 1992–2022. In G. Rahat, N. Gidron, & M. Shamir (Eds.), *The Elections in Israel 2022* (pp. 21–41). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781032633299-3>.

מתודולוגיה ונתונים

הסקירה מבוססת על סדרת סקרים מייצגים חודשיים שנערכו בקרב האוכלוסייה הבוגרת בישראל בין ינואר 2023 לדצמבר 2025 עבור המכון לחירות ואחריות באוניברסיטת רייכמן על ידי חברות גיאוקרטוגרפיה ו-iPanel (N=800~1670).

סקרי המכון בודקים באופן עקבי שאלות קבועות בנוגע לאמון שחש הציבור בישראל כלפי מגוון של מוסדות פוליטיים, שביעות רצון מתפקוד הממשלה ושחקנים פוליטיים מרכזיים כמו ראש הממשלה ושרים נבחרים, ערכים ותפיסות שונות למשל בנוגע לדמוקרטיה, הערכת מאפיינים דמוקרטיים שונים, עמדות מדיניות במגוון נושאים, ועמדות ותפיסות בנוגע לנושאים נקודתיים הנמצאים על סדר היום הפוליטי-תקשורתי. בין יתר השאלות, הסקרים מכילים גם שאלה פתוחה המבקשת מהנשאלים לציין מהי הבעיה החשובה ביותר שניצבת בפני המדינה כיום.

הסקירה מתמקדת בחמש שאלות מרכזיות שנמדדו באופן עקבי ואחיד בסקרים:

1. באיזו מידה יש לך אמון בכל אחד מהמוסדות הבאים? הממשלה (1). כלל אין לי אמון. (2). יש לי אמון מועט. (3). יש לי אמון רב. (4). יש לי אמון רב מאד. (5). לא יודעת/ת)
  2. באיזו מידה את/ה מרוצה או לא מרוצה מתפקוד הממשלה? (1). מאד לא מרוצה. (2). לא מרוצה. (3). מרוצה. (4). מרוצה מאד. (5). לא יודעת/ת)
  3. באיזו מידה את/ה מסכים/ה או לא מסכים/ה עם הטענה הבאה: "הממשלה קשובה לבעיות הציבור?" (1). מאד לא מסכים/ה. (2). לא מסכים/ה. (3). מסכים/ה. (4). מאד מסכים/ה. (5). לא יודעת/ת)
  4. כהמשך לשאלה הפתוחה בנוגע למהי הבעיה החשובה ביותר הניצבת במדינה: "איזה ציון היית נותן/ת לממשלה בטיפול בבעיה שצינת כחשובה ביותר, מ-0 (נמוך) עד 10 (גבוה); -11 לא יודעת/ת".
  5. כהמשך לשאלה הפתוחה בנוגע למהי הבעיה החשובה ביותר הניצבת במדינה: "איזו מפלגה לדעתך תטפל בבעיה שצינת בצורה הטובה ביותר? 1-15 רשימת מפלגות (משתנה קלות בין סקרים בהתאם להופעתן של מפלגות משמעותיות/פיצולך/איחודן של אחרות), 16. אף מפלגה. 17. לא יודעת/ת."
- בכל חמש השאלות, התשובות "לא/יודעת/ת" הוסרו מהניתוח. בשלוש השאלות הראשונות (אמון, שביעות רצון ועד כמה הממשלה קשובה) חושבו שיעור העונים על שתי הקטגוריות החיוביות (יש לי אמון רב מאד ויש לי אמון; מרוצה מאד ומרוצה; מסכים מאד ומסכים) בכלל המדגם ובקרב מצביעי מפלגות הקואליציה והאופוזיציה בבחירות הקודמות והתוצאות מוצגות כאחוזים.
- בשאלת הציון (0-10), חושב ממוצע לכל סקר ולכל קבוצת ניתוח.⁷

⁷ בשאלת המפלגה נותחו שיעורי הבחירה במפלגות השונות בכלל המדגם בלבד. בנוסף, עבור מפלגת ה"דמוקרטים", בתקופה שלפני הקמתה התמיכה במפלגה נבדקה החל מהכרזתה ובתקופה שקדמה לכך חושבו התומכים במרץ ובעבודה ביחד. כמו כן יש לציין כי עבור הציונות הדתית ועוצמה יהודית בתקופה המוקדמת של כהונת הממשלה לא הייתה בשאלה זו הפרדה בין המפלגות ולכן הנתונים בסקירה זו נמדדים החל מהפרדה בין המפלגות בסקרים.

ממצאים

אמון בממשלה

כלל המדגם: רמות ומגמות לאורך זמן

אמון פוליטי נתפס בספרות כתשתית הכרחית ללגיטימציה שלטונית ולנכונות הציבור לקבל הכרעות, לציית למדיניות ולהעניק לממשלה מרחב פעולה גם במצבי איודאות ומשבר.⁸ לפיכך, בחינת התפתחות האמון בממשלה הנוכחית לאורך זמן מספקת נקודת מוצא להבנת יתר מדדי ההערכה שיוצגו בהמשך.

במבט כולל על כלל המדגם, רמת האמון בממשלת נתניהו הנוכחית נמוכה ומתמשכת לאורך כל שלוש שנות כהונתה. בממוצע, בין ינואר 2023 לדצמבר 2025, רק כ-19% מהציבור מביעים אמון גבוה או גבוה מאוד בממשלה. תרשים 1 מראה כי כבר בנקודת הפתיחה של הסדרה אין מדובר ברמות אמון גבוהות במיוחד, אך בהשוואה להמשך התקופה ניכר כי בראשית 2023 הציבור העניק לממשלה מידה מוגבלת של קרדיט כאשר שיעור האמון עמד על 22%-23%. יש לציין כי אמנם מדובר בשיעור נמוך יחסית של אמון (פחות מרבע מהציבור) שאף נמוך ביחס למדינות אחרות (סביב 40% בממוצע במדינות ה-OECD).⁹

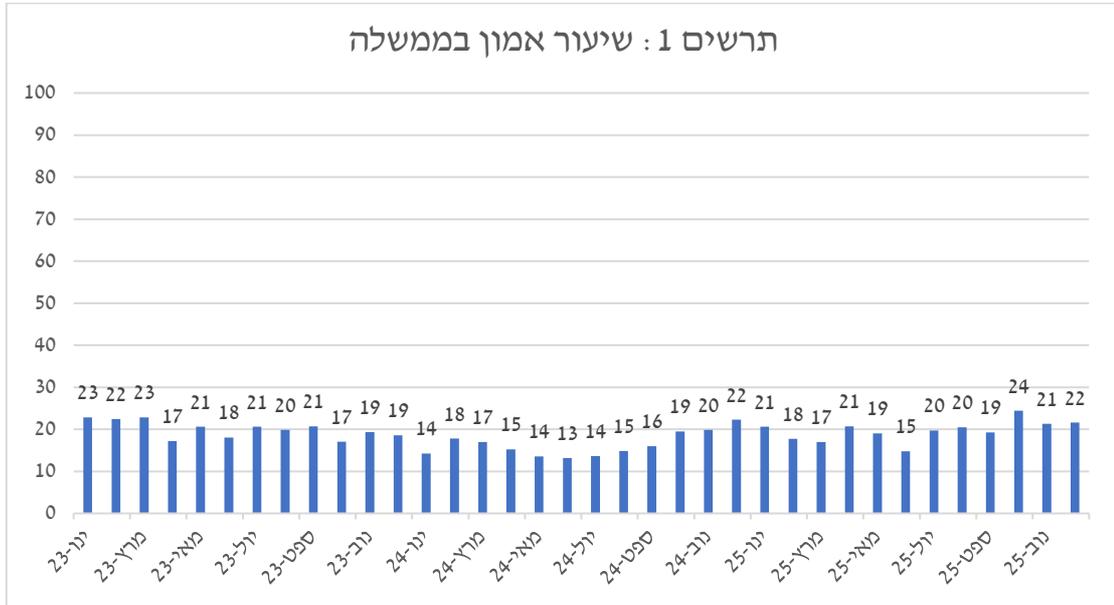
עם זאת, החל מהמחצית הראשונה של 2023 ניכרת שחיקה אפילו גדולה יותר באמון בממשלה. בתקופה זו, במקביל להסלמת העימות הציבורי סביב הרפורמה המשפטית, שיעור האמון ירד אל מתחת ל-18% ואף הגיע לרמות נמוכות יותר בחלק מהחודשים. ערב פרוץ המלחמה בספטמבר 2023, האמון בממשלה התבסס על סביב חמישית מהציבור.

כפי שנראה בהמשך, בדומה למדדים אחרים, בעוד לא ראינו עליה מיד לאחר ה-7 באוקטובר, במהלך המלחמה נרשמו אפקטים זמניים של התאוששות. בדצמבר 2023 ככל הנראה בשל אירועי שחרור החטופות והילדים החטופים בעסקה הראשונה, ניכרת עלייה מתונה באמון. ואולם, התאוששות זו הייתה קצרת טווח. במהלך 2024 חלה חזרה מהירה לרמות אמון נמוכות, ולעיתים אף נמוכות יותר מאלו שנרשמו ערב המלחמה. במחצית הראשונה של 2024 האמון נע סביב 16%-18%, נתונים המעידים על עומק השחיקה ולא רק על תנודתיות רגעית.

בשלהי 2024 ובמהלך 2025 ניכרת התייצבות מסוימת ואף עליות נקודתיות, בעיקר סביב אירועים ביטחוניים שנתפסו כהצלחות, אך גם כאן מדובר בתיקון חלקי בלבד. כך, באוקטובר 2025 עם השגת הפסקת האש ושחרור החטופים החיים נרשמה עלייה זמנית לרמה של כ-24%, אולם בדצמבר 2025 האמון שב וירד לכ-22%.

⁸ Easton, 1965; Hetherington, 2005

⁹ OECD. 2023. Trust in Government. <https://www.oecd.org/en/topics/trust-in-government.html>

פערים בין מחנות פוליטיים ושינויים לאורך זמן

הפילוח הפוליטי הוא הגורם המבחין המרכזי בנוגע למידות האמון בממשלה. לאורך תקופת הכהונה כולה מתקיים פער עמוק, עקבי ומתמשך בין מצביעי הקואליציה למצביעי האופוזיציה. במוצע על פני כל התקופה, כ־41% ממצביעי הקואליציה מביעים אמון בממשלה, לעומת כ־4% בלבד בקרב מצביעי האופוזיציה - פער של קרוב ל-37%.

בראשית כהונת הממשלה הפער היה משמעותי במיוחד. בתחילת 2023 למעלה ממחצית ממצביעי הקואליציה הביעו אמון בממשלה, בעוד שבקרב מצביעי האופוזיציה שיעור האמון היה חד־ספרתי נמוך. פער זה משקף שילוב של הזדהות מחנאית עם קרדיט פתיחה מסוים שהוענק לאחר הבחירות.

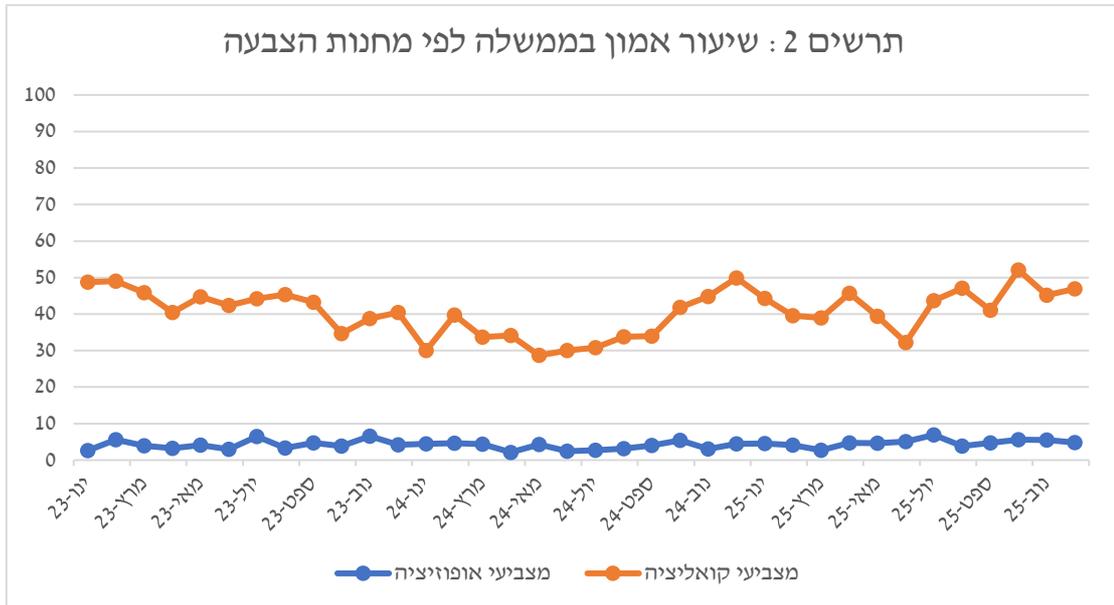
עם התקדמות 2023, ובמיוחד עם העמקת המשבר סביב הרפורמה המשפטית, ניכרת שחיקה משמעותית באמון גם בתוך מחנה הקואליציה. שיעור המאמינים בממשלה בקרב מצביעי הקואליציה ירד בהדרגה, ובחלק מהחודשים של 2024 התקרב ואף ירד אל מתחת ל־40%. שיא השפל היה למשל במאי 2024, בזמן הדשדוש בלחימה בלבנון ובעזה והעיכוב בכניסה לרפיח, רק 29% ממצביעי הקואליציה הביעו אמון בממשלה. מנגד, בקרב מצביעי האופוזיציה רמת האמון נותרה נמוכה ויציבה לאורך כל התקופה, לרוב בטווח של 3%–6%, ללא תנודות משמעותיות גם בעת משברים ביטחוניים.

המשמעות של דפוס זה היא שהשינויים באמון בכלל המדגם מוסברים כמעט במלואם על ידי תנועה בתוך מחנה הקואליציה. כאשר מצביעי הקואליציה מאבדים אמון - האמון הכללי נשחק; כאשר הם מגלים התאוששות זמנית — נרשמת עלייה מתונה בכלל המדגם. בדצמבר 2025 כחודשיים לאחר תום המלחמה והשבת החטופים החיים, למשל, כ־47% ממצביעי הקואליציה הביעו אמון בממשלה, לעומת פחות מ־5% בלבד ממצביעי האופוזיציה. כלומר, גם לאחר שלוש שנות כהונת הממשלה, הפער המחנאי נותר בעינו.

עם זאת, עצם העובדה שגם בקרב מצביעי הקואליציה האמון אינו מתקרב לקונצנזוס רחב (פחות מחצי מאלו שבחרו בה). ובוודאי נמוך משמעותית מרמות הפתיחה, מצביעה על כך שאין מדובר אך ורק בעמדה

זהותית "אוטומטית". השחיקה בתוך המחנה התומך מרמזת כי לאירועים, לתפקוד הנתפס וליכולת הממשלה לספק תחושת ניהול אפקטיבי ויציב יש משמעות גם עבור בוחריה שלה.

בסיכומו של פרק הפתיחה של הממצאים, נתוני האמון מציינים תמונה של לגיטימציה שברירית: אמון נמוך בכלל הציבור, פער מחנאי עמוק, ותלות גבוהה באירועי השעה שאינם מצליחים לייצר שיקום מתמשך. תבנית זו מהווה תשתית פרשנית להבנת הממצאים שיוצגו בהמשך בנוגע לשביעות רצון, התחושה שהממשלה קשובה, והערכת הביצועים שלה.

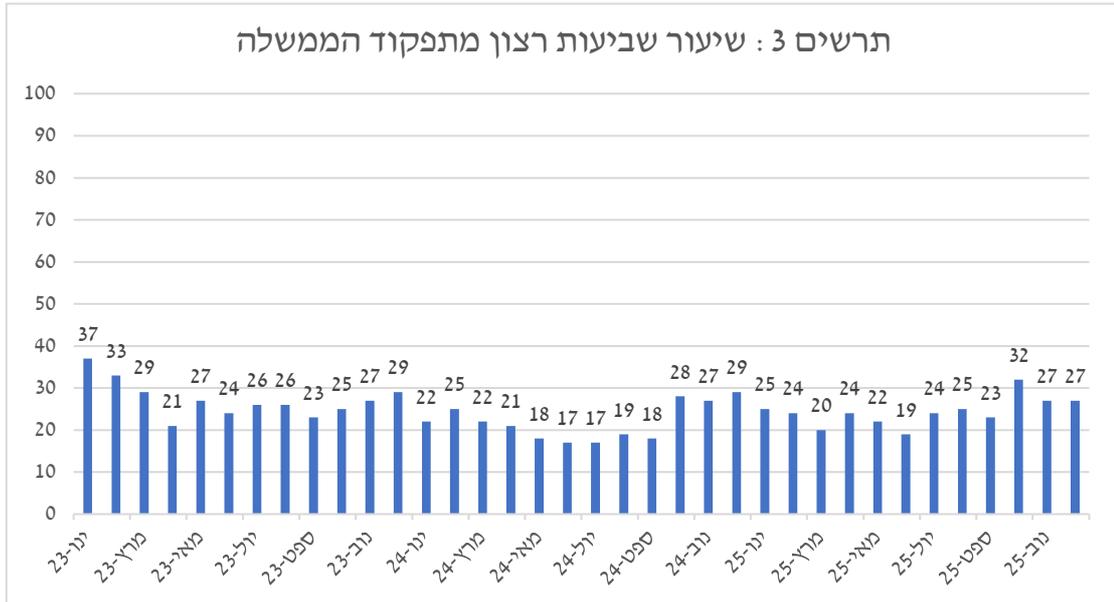

שביעות רצון מתפקוד הממשלה

כלל המדגם: רמות ומגמות לאורך זמן

במבט על, שיעור שביעות הרצון מהממשלה הנוכחית עומד על 25% בממוצע (ינואר 2023 - דצמבר 2025). תרשים 3 מראה כי לאורך שלוש שנות הכהונה של ממשלת נתניהו ישנה מגמת ירידה מתמשכת בשביעות הרצון מתפקוד הממשלה. בינואר 2023 עמד שיעור המרוצים מתפקוד הממשלה על כ־37%, ואילו בדצמבר 2025, שלוש שנים אחרי, שיעור זה עומד על כ־27%. הירידה אינה ליניארית: בראשית 2023 נרשמה עלייה זמנית, אולם החל מאמצע 2023 עם התגברות ניסיונות ההפיכה המשפטית והמחאות סביבה ניכרת שחיקה מתמשכת, שהגיעה בספטמבר ל-23% מהציבור שחש שביעות רצון מהממשלה. בחודשים הראשונים לאחר פרוץ המלחמה ואירועי ה-7 באוקטובר, שביעות הרצון מהממשלה עלתה במקצת והגיעה ל-29% בדצמבר 2023. אולם במחצית הראשונה של 2024 החלה ההידרדרות (אולי כתגובה לדשדוש בלחימה בעזה) כאשר נקודת השפל בסדרה נרשמה ביוני 2024, אז רק כ־17% מהמשיבים הביעו שביעות רצון מתפקוד הממשלה. נראה שמאז אוקטובר 2024 (ייתכן שעקב הצלחת הלחימה בלבנון וחיסול מנהיג חיזבאללה חסן נסראללה) חלה עלייה בשביעות הרצון מתפקוד הממשלה שהגיעה לשיאה (32%) באוקטובר 2025 עם השגת הפסקת האש ושחרור החטופים החיים.

דפוס זה מרמז כי שביעות הרצון הציבורית רגישה הן לשינויים פוליטיים והן לאירועי משבר, אך במצטבר היא משקפת שחיקה עמוקה יותר שאינה מתוקנת גם לאחר תנודות קצרות טווח. ייתכן ובניגוד לאמון התנודות שרואים בשיעור שביעות הרצון משמעותיות יותר מאחר וזהו מדד שמראה הערכות ביצועים של הממשלה בעוד אמון אמור לשקף מדד יציב יותר (אם כי גם הוא מושפע מהערכות ביצוע).¹⁰

פערים בין מחנות פוליטיים ושינויים לאורך זמן

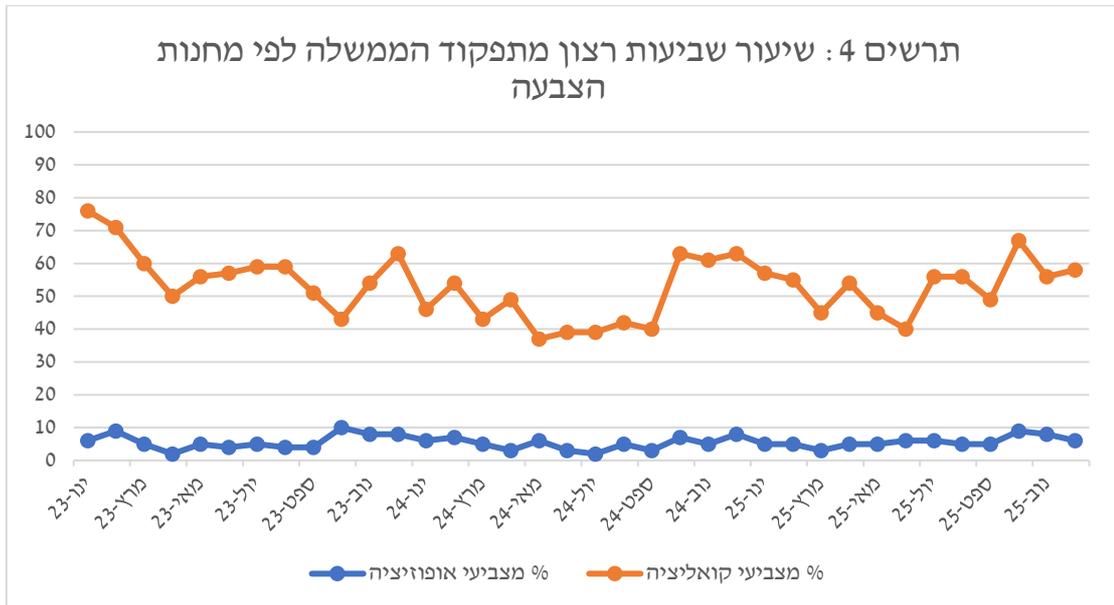
הפער בין מצביעי הקואליציה למצביעי האופוזיציה הוא הבולט והעקבי ביותר בכל הניתוח. תרשים 4 מראה כי לאורך כל התקופה שבה קיים הפילוח (ינואר 2023-דצמבר 2025), שיעור המרוצים בקרב מצביעי הקואליציה גבוה בעשרות נקודות אחוז משיעור המרוצים בקרב מצביעי האופוזיציה. הפער אינו יציב לאורך כל התקופה הנבחנת והוא נע בין פער שקרוב ל-40% במאי-ספטמבר 2024 ל-60-70% בתחילת כהונת הממשלה. בממוצע על פני כל התקופה הפער עומד על קרוב ל-50%, ובגלים מסוימים הוא מתרחב. נכון לדצמבר 2025, כ-58% ממצביעי הקואליציה הביעו שביעות רצון מתפקוד הממשלה לעומת כ-6% בלבד ממצביעי האופוזיציה- פער של 52%.

חשוב לציין כי מידת שביעות הרצון של מצביעי האופוזיציה נמוכה מאד ויציבה יחסית לאורך כל הגלים (נמוכה מ-10% ואפילו מגיעה לשפל של 2% באפריל 2023). המשמעות היא שהשינויים במידות שביעות הרצון בכלל המדגם שראינו בתת הפרק הקודם הם תוצאה של שינוי משמעותי לאורך התקופה באופן שבו מצביעי הקואליציה מעריכים את תפקוד הממשלה לה הצביעו. למשל בולטת הצניחה בין ינואר לספטמבר 2024 בשיעור המרוצים מתפקוד הממשלה בקרב מצביעי הקואליציה לקרוב ל-40% (כלומר רוב ממצביעי הקואליציה לא היו שבעי רצון מתפקוד הממשלה לה הצביעו בתקופה הזו). המשמעות של הנתון הזה היא שגם מצביעי הקואליציה באותה תקופה חשבו שהממשלה לא מתפקדת כראוי, ייתכן שבשל הדשדוש סביב

¹⁰ Van de Walle, S., & Bouckaert, G. 2003. Public service performance and trust in government: The problem of causality. *International journal of public administration*, 26(8-9), 891-913.

הלחימה בעזה ובלבנון. נקודת המפנה הייתה ככל הנראה חיסול מנהיג חיזבאללה חסן נסראללה והצלחות המבצע הצבאי בלבנון בספטמבר-אוקטובר 2024.

יחד עם זאת הפערים הגדולים בין מצביעי הקואליציה למצביעי האופוזיציה בהערכת התפקוד (גם אם מצטמצמים בחלק מהתקופה) מחזקים את הטענה ששביעות רצון מתפקוד הממשלה בישראל בתקופה הנבחנת היא בראש ובראשונה עמדה מחנאית הקשורה לזהות פוליטית, ולא הערכה אינסטרומנטלית של ביצועים בלבד. הנתונים הללו אינם מפתיעים ראשית בשל [הקיטוב הפוליטי](#) ההולך וגובר בישראל ולאור העובדה שמצביעים למפלגות המיוצגות בממשלה באופן טבעי [מבטאים שביעות רצון גבוהה יותר מתפקודה](#) מאחר והיא אמורה לשרת את האינטרסים שלהם (גם אם בפועל לא נראה שהיא עושה זאת תמיד).¹¹

התחושה שהממשלה קשובה

כלל המדגם: רמות ומגמות לאורך זמן

התחושה שהממשלה קשובה לבעיות הציבור דומה בהתפלגותה לשביעות הרצון מתפקוד הממשלה. אלה ככל הנראה מדדים משלימים ודומים. באופן כללי שיעור החשים שהממשלה קשובה נמוך ב-3-4% משיעור שבעי הרצון מתפקוד הממשלה.

שיעור המסכימים שהממשלה קשובה לבעיות הציבור עומד רק על 21% בממוצע במהלך שלוש שנות הכהונה של הממשלה. תרשים 5 מצביע על כך שבתוך תקופת הממשלה הנוכחית ניכרת תבנית של שחיקה מצטברת עם תנודות קצרות טווח סביב אירועים פוליטיים וביטחוניים: בנקודת הפתיחה של הממשלה היה השיא של שיעור המאמינים שהיא קשובה לבעיות הציבור - קרוב לשליש מכלל המדגם בינואר 2023 חשו שהיא

Alon-Barkat, S., Cavari, A., & Shvarts, L. 2025. Polarization and partisan bias in citizens' evaluations of public services. *Political Behavior*, 1-25

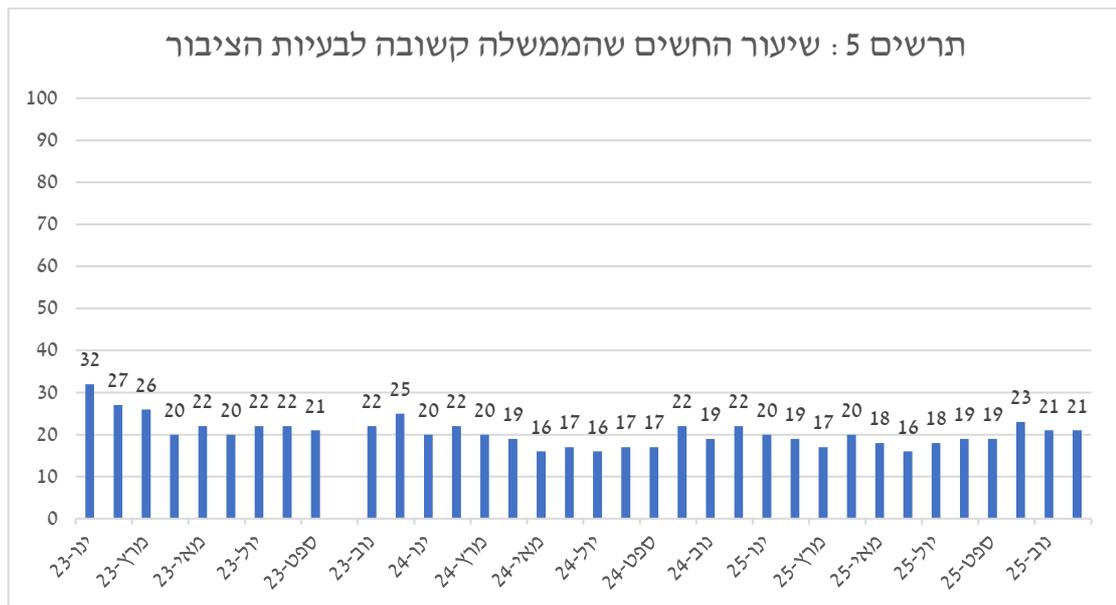
קשובה. זה מעיד על כך שבראשית כהונה יש לעתים נכונות ציבורית להעניק קרדיט או לפחות להשתות שיפוט נחרץ.

החל מאביב 2023 חלה ירידה חדה יותר עם התגברות המחאה סביב הרפורמה. באפריל 2023 שיעור החשים שהממשלה קשובה צנח לכחמישית מהמדגם בלבד. בספטמבר 2023 ערב המלחמה השיעור היה דומה ועמד על 21%. כמו בשביעות הרצון מתפקוד הממשלה, גם בנוגע לתחושה שהממשלה קשובה חל שיפור מסוים בדצמבר 2023 וכרבע מהמשיבים חשו שהממשלה קשובה לבעיותיהם, ככל הנראה עקב עסקת החטופים הראשונה.

אולם במהלך 2024 שיעור זה צנח עד לשפל של 16% במאי 2024. שיעור זה נותר נמוך גם ביוני-יולי 2024.

מסוף 2024 ובמהלך 2025 יש התייצבות סביב 17%-22%, עם התאוששות מתונה: כך למשל באוקטובר 2024 השיעור עמד על 22% ובאוקטובר 2025 שנה אחר כך מגיע ל-23%. כלומר, אין "חזרה" לרמות בתחילת התקופה, אלא שיפור מוגבל בתוך רמה נמוכה יחסית.

בשורה התחתונה של כלל המדגם: התחושה שהממשלה הנוכחית קשובה נמוכה, תנועתית סביב אירועים, אך עם כיוון כללי של שחיקה והתבססות על רמה נמוכה. תוצאה זו מתאימה לטענה שהקשר בין ציבור לשלטון נשחק לא רק ברמת שביעות הרצון, אלא גם ברמת התחושה הבסיסית שהממשלה קשובה.

פערים בין מחנות פוליטיים ושינויים לאורך זמן

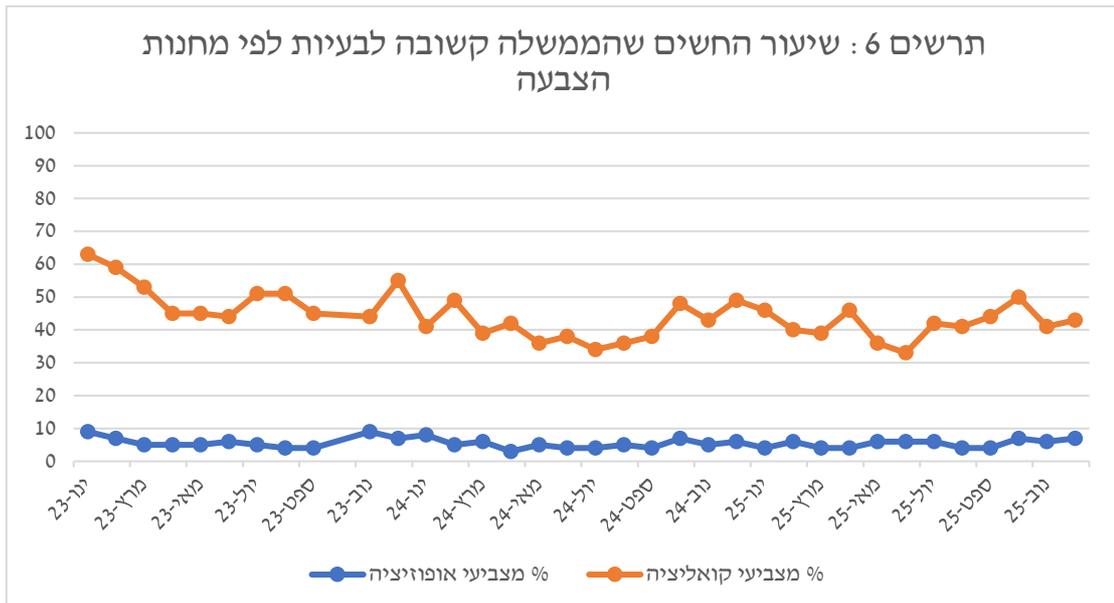
כמו בשביעות הרצון ואמון, גם כאן הפילוח הפוליטי הוא המבדיל המרכזי. לאורך התקופה ינואר 2023–דצמבר 2025, ממוצע החשים שהממשלה קשובה לבעיות הציבור בקרב מצביעי הקואליציה הוא 44%, לעומת 5.5% בלבד בקרב מצביעי האופוזיציה - פער ממוצע של קרוב ל-40%. הפער אינו רק גדול אלא גם מתמשך, והוא משתנה בעוצמתו לאורך הזמן בעיקר בגלל תנועה בתוך מחנה הקואליציה:

מתרשים 6 עולה כי בתחילת כהונת הממשלה הפער קיצוני במיוחד: בינואר 2023, 63% ממצביעי הקואליציה סברו שהממשלה קשובה, לעומת 9% ממצביעי האופוזיציה. בהמשך 2023, במקביל לירידה במדד הכללי, התחושה שהממשלה קשובה בקרב הקואליציה נשחקה: בספטמבר 2023 היא עמדה על 45% בלבד, בעוד בקרב האופוזיציה היא עמדה על 4% בלבד. כלומר, גם מצביעי הקואליציה עצמה הפסיקו לראות את הממשלה כקשובה באותה עוצמה של תחילת הקדנציה. הסבר אחד טמון בכך שייתכן ואחרי בחירות יש תחושה שהממשלה קשובה מאחר והיא רק נבחרה, אך זה מתעמעם מהר. הסבר אחר טמון בהתמקדות הממשלה ברפורמה המשפטית. אותה רפורמה שהיא טענה שמשרתת את ציבור הבוחרים שלה, ככל הנראה הרחיקה לפחות חלק מהמצביעים שלה שראו את הבעיה הזו כפחות חשובה.

בתקופה שלאחר פרוץ המלחמה, בדצמבר 2023, ניכרת התאוששות בקואליציה (55%) וגם עלייה קטנה באופוזיציה (7%) אך הפער נותר קרוב ל 50%.

לקראת 2025 ניכרת התכנסות מסוימת של הפער. לא משום שהאופוזיציה "השתכנעה", אלא משום שהתחושה שהממשלה קשובה בקרב מצביעי הקואליציה ירדה: ביוני 2025 רק שליש ממצביעי מפלגות הקואליציה חשו שהממשלה שהצביעו עבורה קשובה לבעיות החשובות של הציבור ובקרב מצביעי האופוזיציה שיעור החשים שהממשלה קשובה נותר זעום ועמד על 6%. זוהי למעשה הנקודה שבה הפער בין מצביעי הקואליציה למצביעי האופוזיציה היה הנמוך ביותר (27%). נכון לדצמבר 2025 שיעור החשים שהממשלה קשובה בקרב מצביעי מפלגות הקואליציה עמד על 43% לעומת 7% בקרב מצביעי האופוזיציה. זוהי התאוששות מסוימת שנובעת אולי מהשבת החטופים, ותוצאות המלחמה מול איראן.

במילים אחרות גם התחושה שהממשלה קשובה היא משתנה מחנאי ברור אבל השחיקה בתוך המחנה התומך מראה שגם לאירועים ולתפקוד בפועל יש משמעות.

הציון לממשלה בטיפול בבעיה החשובה ביותר

כלל המדגם: רמות ומגמות לאורך זמן

כפי שצוין קודם לכן, הסקרים מכילים שאלה פתוחה בה הנשאלים נדרשים לציין מהי הבעיה החשובה ביותר שעומדת בפני המדינה. כהמשך לשאלה זו, נשאלות שאלות נוספות הקשורות הקשורים להערכת התפקוד של הממשלה והשחקנים הפוליטיים בטיפול בבעיה זו. בין השאר נשאלים המשתתפים איזה ציון היו נותנים לממשלה בטיפול באותה בעיה שצינו קודם לכן כחשובה ביותר. היתרון בשאלה זו להערכת הממשלה הוא בכך שהוא מאפשר לכל אדם לבחור את הנושא החשוב לו להערכת הממשלה.

תרשים 7 מראה כי הציון שהציבור מעניק לממשלה על אופן הטיפול בבעיה החשובה ביותר בעיניו (ממוצע בסולם 0-10) נמוך לאורך כל התקופה הנבחנת, ומשקף הערכה ביצועית ביקורתית במיוחד. כך הציון הממוצע שהציבור נותן לממשלה הנוכחית בטיפול במה שהוא תופס כבעיה החשובה ביותר עומד על 3.1 (בסולם של 0-10) לאורך כל התקופה.

בתוך שלוש שנות כהונת הממשלה ניכרת תבנית הדומה מאוד לזו שנמצאה בנוגע לשאלות האחרות: שחיקה מצטברת עם תנודות קצרות סביב אירועים פוליטיים וביטחוניים. בראשית כהונת הממשלה, בינואר 2023, הציון הממוצע עמד על 3.7: רמה גבוהה יחסית לתקופה הנבחנת, המעידה גם כאן על "קרדיט פתיחה" ציבורי לממשלה חדשה. עם זאת, החל מאביב 2023 חלה ירידה חדה, וביוני 2023 נרשם שפל של 2.6 בציון הממוצע. ירידה זו מתיישבת עם התקופה שבה סדר היום הציבורי נשלט על ידי המאבק סביב הרפורמה המשפטית, שנתפסה בעיני רבים כהסחת דעת מנושאים אזרחיים דחופים.

בדומה לדפוס שנמצא במדדים האחרים, גם כאן נרשמה התאוששות זמנית לאחר פרוץ המלחמה. בדצמבר 2023 הציון הממוצע עלה ל-3.5. ככל הנראה על רקע עסקת החטופים הראשונה. אולם התאוששות זו הייתה קצרת טווח: במהלך המחצית הראשונה של 2024 חלה ירידה מחודשת, כאשר ביוני 2024 הציון הממוצע עמד על 2.7 בלבד. בשלב זה נראה כי הביקורת הציבורית על ניהול המלחמה והשלכותיה האזרחיות גוברת ומחלישה את הערכת הביצועים.

מסוף 2024 ובמהלך 2025 ניכרת התייצבות ברמה נמוכה יחסית, עם עלייה מתונה. באוקטובר 2025, למשל, הציון הממוצע הגיע ל-3.5, אך בדצמבר 2025 הוא שב וירד ל-3.0. בדומה לתחושה שהממשלה קשובה, גם כאן אין חזרה לרמות שאפיינו את תחילת הקדנציה, אלא לכל היותר תיקון חלקי בתוך רמה נמוכה.

בשורה התחתונה של כלל המדגם: הערכת הציבור את האופן בו הממשלה מטפלת בבעיה החשובה ביותר משקפת שחיקה עמוקה ומתמשכת בביצועים הנתפסים, שחיקה שאינה מתוקנת לאורך זמן גם כאשר מתרחשים אירועים שעשויים, זמנית, לשפר את ההערכה.

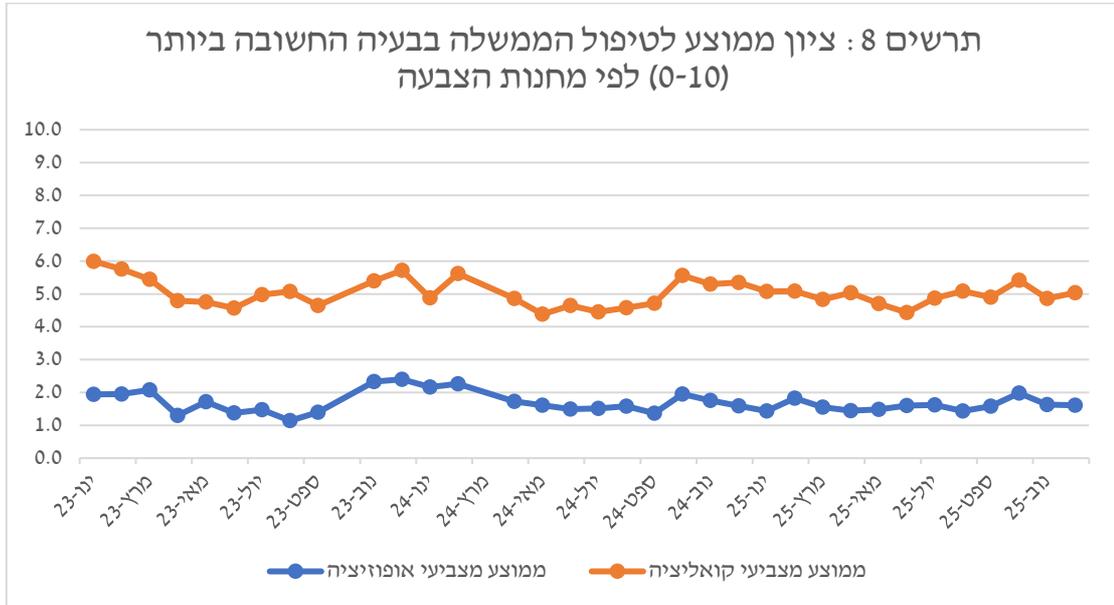

פערים בין מחנות פוליטיים ושינויים לאורך זמן

בדומה לאמון, לתחושה שהממשלה קשובה ולשביעות הרצון, גם הציון לטיפול בבעיה החשובה ביותר הוא משתנה מחנאי ברור. תרשים 8 מצביע על כך שלאורך כל התקופה (ינואר 2023–דצמבר 2025), מצביעי הקואליציה מעניקים לממשלה ציון גבוה בהרבה ממצביעי האופוזיציה. במוצע, הציון בקרב מצביעי הקואליציה עומד על 4.9 בקרב מצביעי הקואליציה לעומת 1.6 בלבד בקרב מצביעי האופוזיציה — פער של יותר מפי 3.

הפער אינו רק גדול אלא גם יציב, ועוצמתו משתנה גם בעקבות שינויים בציונים בקרב מצביעי הקואליציה וגם בקרב האופוזיציה בתקופות מסוימות. בראשית 2023 הציון בקרב מצביעי הקואליציה היה גבוה במיוחד, ועמד על מעל 5.5, בעוד שבקרב האופוזיציה נותר נמוך מאוד. בחודשים הראשונים למלחמה חלה עלייה קטנה בקרב מצביעי האופוזיציה מעל 2.2 בציון הממוצע שניתן לממשלה בטיפול בבעיה החשובה ביותר. בהמשך 2023 ובמהלך 2024 ניכרת שחיקה בציון גם בקרב מצביעי הקואליציה, עד לשפל ביוני 2025, אז הציון ירד לכ-4.1. בקרב מצביעי האופוזיציה, לעומת זאת, הציון נותר נמוך ויציב לאורך כל התקופה, סביב 1.5–1.7, ללא תנודות משמעותיות.

בדצמבר 2025 נרשמה התאוששות מסוימת בקרב מצביעי הקואליציה (5.0) בעוד שבקרב מצביעי האופוזיציה הציון נותר נמוך (1.6). דפוס זה מחזק את המסקנה שעל אף שמדובר במדד ביצועי קונקרטי, בדומה למדדים הקודמים שהצגנו, הוא מתווך בראש ובראשונה דרך זהות פוליטית, אם כי גם כאן השחיקה המסוימת בתוך המחנה התומך מלמדת שגם להערכת התפקוד בפועל יש תפקיד.

איזו מפלגה תטפל בצורה הטובה ביותר בבעיה החשובה ביותר: מגמות לאורך כהונת הממשלה הנוכחית (ינואר 2023–דצמבר 2025)

כהמשך לשאלה המבקשת מהנשאלים לציין מהי הבעיה החשובה ביותר הניצבת לנגד המדינה הם גם נשאלים איזו מפלגה לדעתם תטפל בצורה הטובה ביותר בבעיה הזו. השאלה מספקת זווית משלימה למדדי שביעות הרצון מהממשלה, התחושה שהממשלה קשובה והערכת הביצוע שלה בנוגע לטיפול בבעיה החשובה ביותר. בעוד המדדים הקודמים מודדים הערכה כללית של הממשלה, שאלה זו בוחנת את מפת הייחוס הפוליטית של הציבור: למי מיוחסת כשירות, מנהיגות ויכולת פתרון בעיות. במובן הזה מדובר בממד שיכול להצביע על שילוב בין תחושת ייצוגיות לתפקוד הספציפי של מפלגות במציאות הפוליטית: שילוב בין מימד של ייצוגיות למימד של היענות. לא רק מי בשלטון, אלא מי ראוי לטפל בבעיות הציבור והאם בכלל קיימת מפלגה שכזו.

הניתוח להלן (תרשים 9) מתמקד בשלוש שנות כהונתה של הממשלה הנוכחית, ומתייחס למפלגות הבולטות (לשם תמציתיות בסקירה ובהצגת הנתונים).

הליכוד היא המפלגה הבולטת ביותר לאורך התקופה בייחוס הכשירות לטיפול בבעיה החשובה ביותר, אך גם במקרה זה אין מדובר בדומיננטיות יציבה. בינואר 2023, עם תחילת כהונת הממשלה, כ-21% מהמשיבים סברו שהליכוד היא המפלגה שתטפל בצורה הטובה ביותר בבעיה שציינו. נתון המשקף מתן קרדיט ציבורי למפלגת השלטון.

עם זאת, החל מראשית 2023 ניכרת שחיקה הדרגתית ומתמשכת. בפברואר 2023 ירד שיעור זה ל-19%, במרץ ל-17% ובאפריל 2023 לפחות מ-15% בלבד. ירידה זו חופפת במדויק לתקופה שבה סדר היום הציבורי

נשלט על ידי קידום הרפורמה המשפטית והמחאה סביבה, וייתכן שהיא משקפת תחושת נתק בין עיסוקי הממשלה לבין הבעיות הנתפסות כחשובות בעיני הציבור.

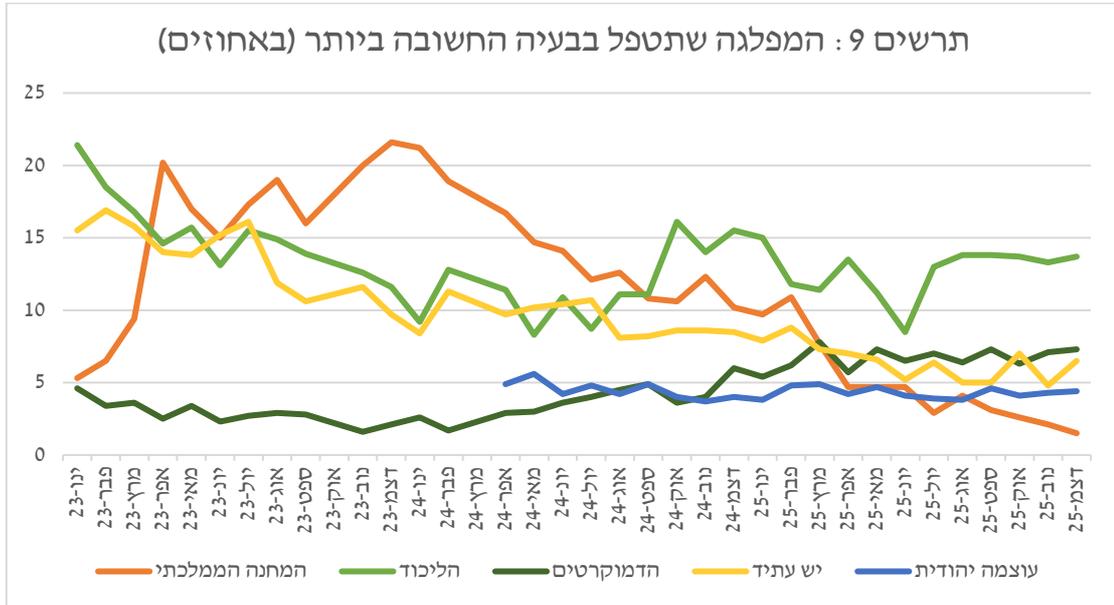
גם בהמשך התקופה, לאורך 2024-2025, הליכוד לא הצליח לשוב לרמות התמיכה שאפיינו את תחילת הכהונה. אף שבחלק מהחודשים נרשמות עליות קלות. מעניין לראות כי ערב מבצע "עם כלביא" ביוני 2025 שיעור החשים שהליכוד היא המפלגה שתטפל הכי טוב בבעיה החשובה ביותר צונח ל-9% אך מיד לאחר המלחמה זינק בכ-5% ונותר יציב עד דצמבר 2025 בין 13% ל-14%. במילים אחרות, הליכוד נותרה השחקן המרכזי, גם אם מעמדה נשחק ואינו מתורגם לאמון רחב ביכולתה לטפל בבעיה המרכזית.

המחנה הממלכתי ויש עתיד הן שתי מפלגות האופוזיציה שלאורך התקופה שיעור הסבורים שהן יכולות לטפל בבעיה החשובה ביותר הוא הגבוה ביותר. אחת המגמות הבולטות ביותר בנתונים היא העלייה הדרמטית בייחוס הכשירות למחנה הממלכתי במהלך 2023. בינואר 2023 רק 5% מהמשיבים ציינו את המחנה הממלכתי כמפלגה שתטפל בצורה הטובה ביותר בבעיה החשובה ביותר. בפברואר עלה שיעור זה ל-7% אולם השינוי המשמעותי התרחש במרץ-אפריל 2023, אז נרשם זינוק ל-9% ולכ-20% באפריל 2023 לאחר ניסיון הפיטורין של שר הביטחון גלנט. עלייה זו מתיישבת עם התבססות המחנה הממלכתי כאלטרנטיבה "אחראית" וממלכתית בעיצומו של משבר פוליטי חריף, ובהמשך – עם הצטרפות גנץ ואייזנקוט לממשלה באוקטובר 2023 לאחר פרוץ המלחמה. בתקופה זו נראה שחלק ניכר מהציבור זיהה בגנץ כתובת פוליטית אמينة לניהול משברים. למעשה בין מרץ 2023 לאוגוסט 2024 המחנה הממלכתי הייתה המפלגה שלדעת רוב משתתפי הסקרים הייתה זו שתטפל בצורה הטובה ביותר בבעיה החשובה ביותר, אפילו יותר מהליכוד.

עם זאת, מגמה זו אינה מתמשכת. החל מ'2024 ניכרת נסיגה הדרגתית בייחוס הכשירות למחנה הממלכתי, וביתר שאת לאחר פרישת גנץ ואייזנקוט מהממשלה ביוני 2024. כך בחודשים אפריל-יוני 2024 שיעור המציינים את המחנה הממלכתי כמפלגה הכשירה ביותר לטפל בבעיה החשובה ביותר נע סביב 14%-17%. לאחר מכן חלה ירידה דרמטית עד לשפל של 2% בלבד בדצמבר 2025. הנתונים מצביעים על כך שהאפקט הציבורי של "אחדות חירום" היה זמני, וכי פרישה מהממשלה החלישה את תפיסת היכולת להשפיע ולטפל בבעיות בפועל.

מפלגת יש עתיד מציגה לאורך התקופה נוכחות יציבה יחסית אך ללא מגמת התחזקות. בינואר 2023 כ-17% מהמשיבים ציינו אותה כמפלגה שתטפל בבעיה החשובה ביותר הכי טוב, ובפברואר 2023 16%. בהמשך, לאורך החודשים הראשונים של 2023, שיעור זה נותר בטווח של כ-14%-17%, ללא תנודות חדות. אולם, עם התבססות חודשי המלחמה במהלך 2024 ועוד יותר ב-2025 שיעור המציינים את יש עתיד כמפלגה שתטפל בבעיה החשובה ביותר צנח בהדרגה למספרים חד ספרתיים עד לשפל של 5% בנובמבר 2025.

שחקניות נוספות, כמו הדמוקרטים, מופיעות בשיעורים נמוכים יחסית (לרוב חד-ספרתיים), אך הן מציגות מגמות התחזקות מסוימות עם הזמן לעומת עוצמה יהודית ששיעוריה נותרים יחסית נמוכים (פחות מ-5%) ויציבים (החל מהתקופה בה נפרדה בסקרים מהציונות הדתית).

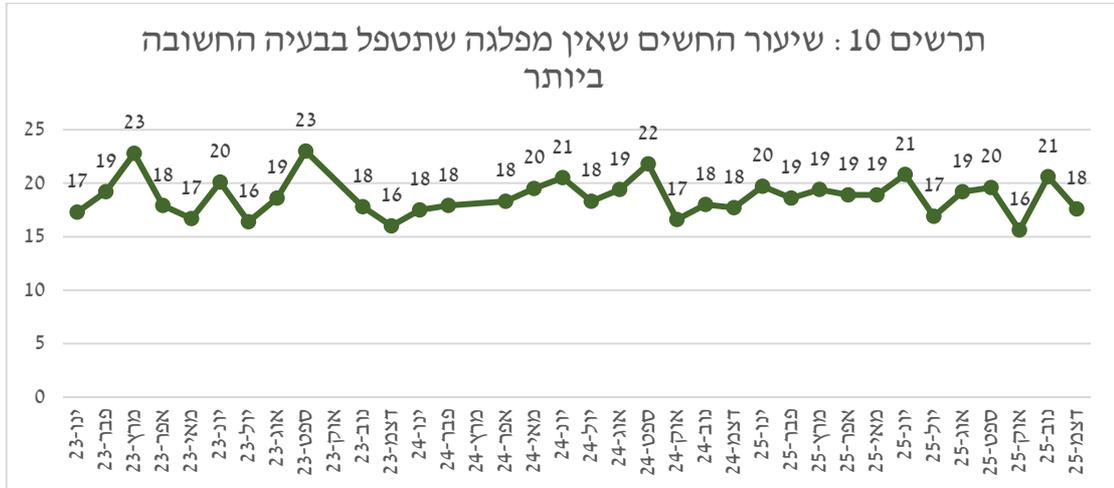
אחד הממצאים המרכזיים והמשמעותיים ביותר בפרק זה הוא השיעור הגבוה והמתמשך של משיבים שבחרו בתשובה "אין מפלגה" (תרשים 10). בינואר 2023 עמד שיעור זה על כ-17%. אולם החל מפברואר-מרץ 2023 ניכרת עלייה: בפברואר 19% ובמרץ 2023 כ-23%.

גם בהמשך התקופה, חרף תנודות מסוימות, "אין מפלגה" נותרת אחת הקטגוריות הבולטות. בתקופות מסוימות הגיעו שיעורי החשים שאין מפלגה שתטפל בבעיות החשובות ביותר לכ-21%-22%, למשל בספטמבר 2024 וביוני 2025. נכון לדצמבר 2025 עומד השיעור על 17%. בממוצע לאורך כל התקופה קרוב לחמישית מהציבור לא חושב שיש מפלגה שתוכל לטפל בבעיות (יש לשים לב ששיעור זה מצטרף לשיעור המשיבים שענו לא יודעת/עבור השאלה הזו אולם הם נוכו מהנתונים לשם האחדה). העובדה שכחמישית מהציבור, ולעיתים אף יותר, מתקשה לזהות איזושהי מפלגה שתטפל בבעיה החשובה ביותר, מצביעה על כשל ייצוגי עמוק, ולא רק על חוסר שביעות רצון מממשלה מסוימת.

במונחים תיאורטיים, מדובר בביטוי מובהק של משבר ייצוג: הציבור אינו רק ביקורתי כלפי השלטון, אלא מתקשה לזהות אלטרנטיבה פוליטית שנתפסת כאפקטיבית. ממצא זה משתלב באופן ישיר עם הרמות הנמוכות שהממשלה נתפסת כקשובה ועם הציונים הנמוכים שהוענקו לממשלה בטיפול בבעיה החשובה ביותר.

בסיכומו של פרק זה, הנתונים מצביעים על כך שלאורך שלוש שנות כהונת הממשלה הנוכחית, הציבור מתקשה לזהות מפלגה אחת שנתפסת באופן עקבי כמי שתטפל בצורה הטובה ביותר בבעיה החשובה ביותר. הליכוד שומר על מעמד יחסי אך נשחק, המחנה הממלכתי חווה זינוק חד אך זמני, ושיעור גבוה ויציב של "אין מפלגה" מעיד על משבר ייצוגיות עמוק.

ממצאים אלו משלימים ומחזקים את התמונה העולה ממדדי שביעות הרצון, המידה בה הממשלה נתפסת קשובה והביצועים: לא רק שהממשלה נתפסת כפחות קשובה ופחות אפקטיבית, אלא שגם המערכת המפלגתית בכללותה מתקשה לספק לציבור תחושת ייצוג תפקודי אמין ומתמשך.

סיכום, דיון ומסקנות

התמונה העולה מן הסדרות שהוצגו איננה רק מדד מצב רוח או דירוג של ממשלה מסוימת, אלא אינדיקציה לדפוס עומק ביחסי אזרחים-שלטון בישראל בתקופה של אייציבות פוליטית ומשברים מתמשכים. שילוב ארבעת המדדים שבמרכז הסקירה—אמון בממשלה, שביעות רצון מתפקוד הממשלה, התחושה שהממשלה קשובה לבעיות הציבור, והערכת הביצועים בטיפול בבעיה החשובה ביותר—מצביע על תופעה דומה בכל אחד מהם: רמות תמיכה נמוכות יחסית, תנודתיות קצרה סביב אירועים דרמטיים (בעיקר בקרב מצביעי הקואליציה), ושחיקה מצטברת שאינה מתורגמת לשיקום מתמשך.

הסתכלות על מדד האמון מחדדת את הפרשנות: בעוד שביעות רצון, המידה בה הממשלה נתפסת קשובה והערכת טיפול בבעיה הם מדדים ביצועיים יותר שיכולים להשתנות בתגובה למדיניות, להצלחות או לכשלים, אמון בממשלה משקף מימד עמוק יותר של לגיטימציה, כלומר נכונות בסיסית להעניק לממשלה מרחב פעולה ולהכיר בסמכותה גם כאשר קיים חוסר שביעות רצון נקודתי. בהקשר זה, הדפוס שנמצא בסקירה משמעותי במיוחד: גם כאשר נרשמות התאוששויות זמניות סביב אירועי חירום או הצלחות ביטחוניות, הן אינן מייצרות תיקון יציב לאורך זמן. במילים אחרות, נראה שהמערכת מצליחה לעורר תגובה רגעית של התכנסות סביב השלטון, אך מתקשה להחליף אותה בחידוש של אמון מתמשך והפער בין התאוששות רגעית לבין יציבות לאורך זמן הוא בדיוק המקום שבו שחיקת הלגיטימציה הופכת לבעיה מוסדית ולא רק פוליטית.

במישור התיאורטי, הממצאים מתחברים לדיון על אחריותיות, היענות וייצוגיות בדמוקרטיה. אחריותיות בדמוקרטיה נשענת על יכולת הציבור לשפוט ביצועים ולתגמל או להעניש אלקטורלית. אולם כאשר מדדי הביצוע והתחושה שהממשלה קשובה נשחקים לאורך זמן, ובמקביל האמון בממשלה נותר נמוך, נוצר פער בין המנגנון שמספקות הבחירות (שמאפשר החלפת שלטון) לבין החוויה האזרחית שהמערכת מתקשה לתרגם בעיות ציבור למדיניות אפקטיבית. תחושה נמוכה שהממשלה קשובה אינה רק הערכה לגבי סגנון ההנהגה או הסכמה למדיניות הספציפית שהיא דוגלת בה. היא ביטוי לכך שהקשר הנתפס בין סדר היום

הציבורי לבין סדר היום השלטוני חלש. וכאשר חולשה זו מתקיימת לצד אמון נמוך, המשמעות היא שחיקה כפולה: גם תפיסת התפקוד נפגעת, וגם התמיכה המוסדית המאפשרת משילות נפגעת.

פילוח הנתונים לפי מחנות פוליטיים מחזק מסקנה מרכזית: בישראל של 2023–2025, הערכת הממשלה היא בראש ובראשונה תוצר של זהות מחנאית. הפער העקבי בין מצביעי הקואליציה למצביעי האופוזיציה מתקיים לא רק בשביעות רצון ובמידה בה הממשלה נתפסת קשובה אלא גם באמון ובציון הביצועי לטיפול בבעיה החשובה ביותר. על פניו זה לא מפתיע. הספרות התיאורטית עוסקת בפערים בין המנצחים למפסידים בבחירות (במקרה הישראלי אלה מצביעי האופוזיציה). ככלל המפסידים נוטים לדווח על פחות אמון במוסדות הדמוקרטיים ונוטים לתת פחות תמיכה פוליטית בממשלה ובמדיניות שהיא מקדמת.¹² אולם מחקרים אחרים טוענים שבמדינות בהם הדמוקרטיה איכותית יותר והמוסדות מתפקדים טוב יותר, הפערים בין המפסידים למנצחים מצומצמים יותר.¹³ מכאן שאפשר לנתח את הפער הגדול בישראל כתוצאה מחולשה מוסדית וקיטוב חריף.

עם זאת ממצא חשוב לא פחות הוא שהשינויים בכלל המדגם מוסברים במידה רבה מתנועה בתוך מחנה הקואליציה. בתקופות מסוימות ניכרת שחיקה באמון, בשביעות הרצון ובתחושה שהממשלה קשובה, גם בקרב מצביעי הממשלה עצמה, ולאחר מכן התאוששות חלקית. דפוס זה מלמד שהסבר מחנאי לבדו אינו ממצא. ממשלה שנכשלת בתפקודה, עוסקת בסדר יום ממשלתי שלא תואם את זה של חלק ממצביעי ולא מצליחה לנהל משברים בהצלחה, יכולה לפגוע בהערכות הציבור כלפיה—גם של תומכיה שלה. במילים אחרות, המחנאות מסבירה את רמת הבסיס ואת גודל הפערים, אך אינה מבטלת לחלוטין את הרגישות לביצועים ולאירועים, במיוחד בקרב תומכי הממשלה.

לצד זאת, שאלת "איזו מפלגה תטפל בבעיה החשובה ביותר" מחברת את הממצאים לגבי האמון/ביצוע לממד הייצוגיות, והיא מספקת אולי את הסימפטום החריף ביותר בממצאים. שיעור גבוה ומתמשך של תשובת "אין מפלגה" שתטפל בבעיה החשובה ביותר, מצביע על מצב שבו הביקורת אינה מכוונת רק לממשלה מכהנת, אלא גם ליכולת המערכת המפלגתית לייצר חלופות הנתפסות כיעילות ורלוונטיות. במונחים של דמוקרטיה ייצוגית, זהו אזור סיכון משמעותי: דמוקרטיה יכולה להכיל חוסר שביעות רצון מהממשלה כל עוד קיימת אלטרנטיבה אמינה הנתפסת כמי שיכולה למשול ולטפל בבעיות. כאשר מתרחבת התחושה שאין כתובת פוליטית, נשחק מנגנון האחריותיות עצמו. משום שהענישה האלקטורלית מאבדת מכוחה אם אין "למי לעבור". כאן מתקבל חיבור ישיר בין ממצאי הסקירה לבין הדיון במשבר ייצוגיות: לא רק ירידה במדדי הערכה, אלא פגיעה באמונה שלפוליטיקה המפלגתית הקיימת יש יכולת פתרון.

יחד עם זאת חשוב להדגיש את מגבלות הנתונים בסקירה. הסקירה היא תיאורית ואינה מזהה סיבתיות או מנגנון יחיד שמסביר את השינויים. בנוסף, שאלת "הבעיה החשובה ביותר" משתנה לאורך זמן בהרכב הנושאים ולכן חלק מן התנודות בהערכת הטיפול בה עשוי לשקף גם שינוי במה שהציבור מגדיר כבעיה. עם זאת, דווקא עקביות הדפוסים בין המדדים, בעיקר ההתאמה בין תנודות סביב נקודות מפנה לבין רמת בסיס

Anderson, C. J., Blais, A., Bowler, B., Donovan, T. & Listhaug, O. 2005. *Losers' Consent: Elections and Democratic Legitimacy*, Comparative Politics (Oxford: Oxford Academic), <https://doi.org/10.1093/0199276382.001.0001>

Dahlberg, S., & Linde, J. 2016. Losing Happily? The Mitigating Effect of Democracy and Quality of Government on the Winner-Loser Gap in Political Support. *International Journal of Public Administration*, 39(9), 652–664. <https://doi.org/10.1080/01900692.2016.1177831>

נמוכה שנשארת לאורך זמן, מספקת בסיס אמפירי חזק לטענה על שחיקה ביחסי אזרחים-שלטון, ועל לגיטימציה תפקודית ומוסדית שאינה מתאוששת באופן יציב.

מכאן נגזרת גם מסקנה יישומית רחבה: אם ההיענות הנתפסת נשחקת והאמון נותר נמוך, האתגר אינו רק "כיצד לשפר ביצועים" במובן הטכני, אלא כיצד לשקם את החיבור בין סדר היום הציבורי לסדר היום השלטוני, ובמקביל לחזק את תחושת החלופה והייצוגיות במערכת המפלגתית. ללא שיקום של שני הממדים יחד- התחושה שהממשלה קשובה והתחושה שיש כתובת פוליטית אמינה, גם הצלחות נקודתיות עלולות להיתפס כזמניות בלבד, והמערכת תישאר חשופה להמשך שחיקה בלגיטימציה הדמוקרטית.